

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za **avstro-ogerske** dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12:50
četrletno . . . K 6.—
mesečno . . . K 2:10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za **vse druge de-**
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas** (**insetate**) se plačuje od četrstopenj peti vrste po 12 h, za večkratne natis primeren popust.
Posamezna št. stane 10 h.

Štev. 13.

Telefonska številka 65.

Celje, v torek, dne 18. januarja 1910.

Čekovni račun 48.817.

Leto II.

Za slovanski cerkveni jezik.

Tam doli v kršni Istri se gode sedaj za nas, ki smo navajeni na slepo pokorščino napram cerkveni avtoriteti, kjer je širokim ljudskim množicam prilično vsejedno, ali je n. pr. mariborski škof Slovenec, vladinovec ali celo odkritosrčni renegat, pravim, tam doli v Istri se gode sedaj za nas skoro nepojmljive stvari. Dajmo si še enkrat kratko predočiti, kaj se je zgodilo. Na povelje iz Rima je izdal tržaški škof dr. Nagl, kateremu so še nedavno tega celo najbolj zagrizeni nemški nacionalci dali častno spričevalo, da je „dober nemški mož“, okrožnico, v kateri prepoveduje za Istro rabo staroslovanske liturgije tam, koder se je doslej na temelju starih pravic in starih šeg ter navad še rabila. Kaj se je zgodilo na to? Niso se morda izvršile bučne demonstracije niti hrupni izgredi: ljudstvo je zapustilo latinizirane cerkve, ne hodi več k maši temveč moli k Bogu v svojih kapelicah v lastnem jeziku. To je nema, tiha demonstracija, ki je pa napravila silen utis. Zganilo se je tudi politično vodstvo naroda. Protestiralo se je na shodih proti latinizaciji slovanskih cerkva, šle so deputacije v Trst, kjer so nemškemu škofu odločno izrazile svoje mnenje in mu povedale, da ljudstvo tako dolgo ne bo zahajalo v cerkve, dokler se odredba glede prepovedi slovanske liturgije ne razveljavi. Protestirala je tudi duhovščina, ker videla, da ne bi bilo dobro za njo, ako bi se ustavljala elementarnemu razburjenju ljudstva.

Na vse to je sledil odgovor škofa dr. Nagla. Znamenit in značilen je ta odgovor in lahko bi se ravno zaradi njega razvil v Istri boj za načelo: ali se ima narod slepo pokoriti cerkvi ali ne, ali je takozvana učeča cerkev samo nekaj izvrševalni organ, služabnik narodove volje ali pa vsemogočna, absolutna gospodarica? Nedvomno je, da do tega ne bo došlo. Narod kakor je naroden in odločen, še ni zrel za ta principijelni in težaven boj. Naši bralci so že čitali med našimi brzojavkami odgovor Naglov: Ne morem vzeti niti resolucij političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri niti vseh drugih ugovorov na znanje, ker nečem dovoliti, da se politika meša v cerkvene zadeve, v kateri se moramo pokoriti odredbam rimske stolice. Znamenit in značilen je ta odgo-

vor zategadelj, ker je baš z njim potrjeno mnenje onih hrvaških rodoljubov v Istri ter voditeljev gibanja proti Naglovi odredbi, da cerkvenim oblastim in celo najvišjemu cerkvenemu dostojanstveniku ni največ za duševni in večni blagor vernih kristjanov, mu ni za izpolnjevanje takozvanih verskih dolžnosti temveč predvsem za brezpogojno pokorščino Rimu. Evo: stojita si tu nasproti najvišja cerkvena avtoriteta in pa narodova volja, ki bi morala dandanes odločevati povsod. In ako hoče odločevati, ako hoče protestirati proti temu, da bi se kršile stare narodne pravice, pravita Rim in dr. Nagl, da se vlačita v cerkev politika.

Cerkvene oblasti imajo o tej besedi čudne pojme. Politika na primer ni, ako se na največje veselje italijanašev hoče siloma odpraviti slovanska liturgija iz večine cerkva; da narod ne bi morda mislil, da se prav nič ne spoštuje v Rimu njegovih pravic, je odločil dr. Nagl, da se v nekaterih cerkvah kakor v zasmeh ohrani staroslovanska liturgija. Politika torej ni, ako se žali in zasmehuje narod — pač pa je politika, ako je ta narod toliko samostojen in ponosen, da proti tej žalitvi protestira. Ali je ravno ta moment tako zelo razburil različne katoliške liste po Slovenskem, da so hoteli dr. Naglu na pomoč? Nedvomno, kajti ako bi enkrat zmagala narodova volja nad cerkveno avtoriteto, bi se utegnili to zgoditi še večkrat: politika bi se jela vmešavati tudi v cerkvene stvari in ne samo cerkev v narodovo politiko. Kaplan Ukmar v Trstu in kaplan dr. Korošec v Mariboru to dobro čutita in zategadelj zamerjata „Slovenca“ za to, ker v tej zadevi iz političnih vzrokov ni bil odkritosrčen. Politika ni, ako kaže cerkev na ljubo talijanašem in Nemcem očito sovraštvo proti slovenščini — in so ji za to talijanaši in Nemci tudi javno hvaležni; pač pa je politika, ako Slovani proti tem protestirajo, dobro vedo, da je slovenščina v cerkvi važno narodno vzgojevalno sredstvo. Da je stvar čisto politična, dokazuje tudi neka vest, ki pravi, da je dr. Nagl v farah, koder so ljudje puntajo, sploh prepovedal čitati maše. Seveda: načelo, ali latinsko ali pa sploh nobenega bogoslužja, je popolnoma nepolitično!

Naglov odgovor pa je tudi razdražljiv. Vpliva celo na nepoučenega človeka, kakor da bi ga udaril s kolom po glavi. In v tem je iskati tudi njegovo postransko tendenco: stvar naj postane

politična vtoliko, da se bodo zganili Italijani in panslavistični hujskač in napolnili s svojimi obrekovanji kaka pošušna ušesa na Dunaju. In potem se bode sveta cerkev lahko zanašala tudi na pomoč policajev in bajonetov. Kajti v nevarnosti bi ne bila samo cerkvena avtoriteta temveč tudi država. In potem ne bode cerkvene avtoritete branil samo začasni interdikt temveč se bode ljudstvo po potrebi tudi z bodali podučilo, da se mora sveti cerkvi pokoravati in mora dobiti prepričanje, da je cerkvi le za njegov dušni in večni blagor ne pa za take malenkosti kakor je stara narodova pravica na slovanski cerkveni jezik. Nimamo sicer nade, da bode istersko ljudstvo vstrajalo v boju, ali ta epizoda bode nov prav podučni donesek za naše politične boje.

Politična kronika.

Štajerski deželni zbor.

25. seja dne 17. jan.

Med poročili deželnega odbora omenjamo poročilo o izvršenih različnih novih gradnjah in popravilih v Rogaški Slatini (regulacija potoka, uvedba električne razsvetljave, izvršena dela pri slatinskih studencih); nadalje predlog, da se dovoli občini Brezno za 20 let pobiranje mostovine na novem mostu čez Dravo; konečno poročilo finančnega odseka, da se dovoli trški občini Planina nadaljno brezobrestno posojilo 6.000 kron za vodovod, odkloni pa se prošnja, da bi se naj podpora v znesku 2.000 kron zvišala.

Posl. Brandl je utemeljeval potrebo novega modernega ribarskega zakona na Štajerskem; posl. Riemelmoser predlog, naj bi država prispevala 50% za ljudskošolske stroške; posl. Riegler, naj bi dež. odbor proizvedel, koliko občin bi se na Štajerskem izreklo za obč. posredovalnice služb in bi eventuelno izdelal tudi tozadevni zakonski načrt. Dr. Kukovec je utemeljeval svoj predlog, naj bi se dovolila pletarski šoli pri Sv. Barbari v Halozah deželna podpora v znesku 1.000 kron. Predlog se je odkazal fin. odseku.

Zelo nemilo je pa dirnilo slov. poslance, da je na vrsti že zopet ustanovitev nemške meščanske šole in to v Crncu (Rottenmann) na Zgor. Štajerskem. Predlog za njeno ustanovitev se je odkazal kombiniranemu finančnemu in naučnemu odseku. — Poročilo istega odseka, da se naj da okraju Weiz katerega je lani zadela toča, podpora ne le v denarju temveč se nakupi na deželne stroške tudi krma, se je vzelo na znanje.

LISTEK.

Orlov in njegova žena.

Ruski spisal Maksim Gorki.
Preložil Fedor Gradišnik.

Dalje.

VIII.

Nekega meglenega septemberskega jutra se je pripeljal na dvorišče barake bolniški voz, iz katerega je dvignil Pronin okuženega, popolnoma rumenega in suhega, komaj še dihaajočega, v zamazano obleko oblečenega dečka.

„Zopet eden iz hiše Petunikova, iz mokre ulice“, je rekel voznik, ko so ga vprašali, od kod je bolnik.

„Čišik!“ je vskliknil Orlov bolestno. „Ali moj Bog, Senka! Ti mali tiček! Ali me poznaš?“

„Poznam vas!“ je šepetal Čišik s težavo, ležoč na nosilnici in počasi premikajoč oči proti čelu, da bi videl Orlova, ki je stal za njegovo glavo.

„Ah, ti veseli tiček! Kako si pač prišel do tega?“ je vprašal Orlov. Bil je popolnoma zmeden pri pogledu, na malega dečka, od bolezni popolnoma shujšanega. „Čemu naj ta ubošček veruje v to?“ je vskliknil, izražajoč s tem vprašanjem vse svoje čustvovanje in žalostno stresoč glavo.

Čišik je molčal in zlezel skupaj.

„Mrazi me,“ je rekel, ko so ga položili v posteljo in mu slekli raznobojne cunje.

„Tako je te ponese v vročo kopel“, mu je obljubil Orlov. „Te bomo že ozdravili.“

Čišik je stresal glavico.

„Ne, striček Gregorij . . . jaz ne bom več zdrav,“ je šepetal brezzvočno. „Skloni se k meni . . . jaz sem . . . ukradel harmoniko . . . v drvarnici je skrita . . . Predvčerajšnjem sem igral . . . prvič . . . nato se je takoj pričelo tu v trebuhu . . . kazni za greh . . . vrni jo, striček Gregorij . . . harmonikar je imel sestro . . . ah . . . a-ah . . .“

Pričel se je na vsem telesu tresti in zvijati se je vsled bolečin. Trudili so se vsi za malega dečka, kolikor so mogli, toda zdelo se je, da ni moglo več obvarovati življenske iskric. Na večer tistega dne je nesel Orlov malega Čišika v mrtvašnico. Bilo mu je, kot da ga je kdo silno razžalil. Poskušal je malega mrtveca zravnati, a posrečilo se mu ni. Odšel je, kot bi ga bil kdo udaril v lice, zamišljen in teman, pred očmi podobno nekoč tako veselega, sedaj tako strašno izpremenjenega dečka. Bil si je svest svoje slabosti in neumljivosti napram smrti. Dasi se je toliko trudil z ubogim Čišikom, dasi so zdravniki

napeli vse moči, da bi rešili revčka . . . moral je vendar umreti! To je bila krivica usode! Tudi njega samega, Griška Orlova, se bo enkrat lotilo in ne bo ga več izpustilo. Potem bo vsega konec. Groza ga je izpreletela, in ob enem se je čutil osamljenega, zapuščenega. Čutil je potrebo, da se s kom pogovori. Večkrat je že prišel s kakim dijakom v daljši pogovor, a tu ni imel nikdo časa za filozofiranje. Tako mu ni preostajal nikdo drugi kot njegova žena. V temnem, potrtem razpoloženju je šel k Matroni.

Ravnokar je končala delo in se umivala v kotu svoje sobe. V samovaru, ki je stal na mizi, je že vrelo in kipel.

Grigorij se je vsedel molče na stol in opazoval gola, okrogla ramena Matronina. V samovaru je kipela in brizgala voda, Matrona je vzdihovala pri samovaru. Na koridorju so doneli koraki sem in tja hitečih strežajev in Grigorij si je prizadeval, da bi spoznal mimo idoč po hoji.

Naenkrat se mu je zazdelo, da so Matronine rame baš tako mrzle in potne, kot telesce malega Čišika, ko se je premetaval v krčih na svojem ležišču. Grigorij se je zdrznil in rekel tiho:

„Senka je umrl . . .“

„Kaj — Senka je umrl? Bog mu daj večni mir!“ je dejala Matrona kot bi molila in se je pričela koj

Med predlogi je Huberjev za ustanovitev stan. kmečkih zadrug, Mayr-Melnhofa in tt. za podporo 10.000 kron Anini otroški bolnišnici v Gradcu v prid tistim otrokom, ki zbole na poliomyelitis in končno dr. Hofmann-Wellenhofa glede blagovnih tarifov na Južni železnici. Predlog stremi za tem, da bi se zvišani tarifi na vsak način s koncem leta 1910 odpravili.

Drobne politične novice.

d Rezolucije za nižje colninske in tovarne tarife za krmila je sklenilo več kršč. socialnih shodov po Zg. Štajerskem.

d Nemško edinstvo. Včeraj se je vršila pri dr. Lnegerju na Dunaju konferenca nemških kršč. socialcev in nacionalcev, na kateri se je izrazila želja tudi po nadaljnjem skupnem delovanju v zadevah narodne obrambe in se je izvolil za to poseben odbor.

d Novo ogrsko ministerstvo je sestavljeno sledeče: predsedstvo, notranje zadeve, zastopstvo na dvoru in začasno hrvaške zadeve Khuen-Hedervary; finance Lukacs, trgovino Hieronymi, pravosodje Szekely, poljedelstvo Serenyi, domobranstvo Hazay. — Naučno ministerstvo bo najbrže začasno vodil tudi Szekely, s katerim so sicer ogrski klerikalci sila nezadovoljni, ker je žid in framazon, dočim so ta portfelj imeli doslej vedno klerikalci. Ali izvirajo odtod tiste famozne obsodbe slovaških in rumunskih rodoljubov?

d Japonci o ameriški armadi in mornarici. List „Hohi“ v Jakohami, govoreč o konfliktu v zadevi mandžurske železnice, se norčuje iz armade in mornarice Združenih držav, češ, da ni v njihovi armadi nobene discipline, a v topovih vojnih ladij je vse polno rje. „Severna Amerika nima vojske in mornarice, da bi se z nami borila.“

d Draginjski odsek. Načelnik drž. posl. J. Hribar je sklical sejo za ta četrtek. Na dnevnem redu je nadaljevanje debate o draginjskem vprašanju.

d Zahteve poštarjev. Te dni so se na Dunaju sešli načelniki poštarskih strokovnih društev in so posredovali pri finančnem in trgovinskem ministerstvu glede izboljšanja svojega položaja.

Dnevna kronika.

d Premog so našli blizu vasi Pribanj pri železniški postaji Pala v Bosni.

d 103.100 rekrutov za armado in 19.240 za deželno brambo zahteva vojni minister za l. 1910.

d Generalnim višjim zdravnikom bo imenovan šef domobranskih zdravnikov dr. Julij Kepes.

d Mahmud Šefket paša o reformah v turški vojski. Turški vojni minister Mahmud Šefket-paša je izjavil nekemu francoskemu časnikarju, da ni res, da bi bil on germanofil. Da je pozval same nemške častnike za inštruktorje v turško vojsko, je vzrok ta, ker se on divi organizaciji in disciplini v nemški armadi. Iz tega pa se ne more izvajati germanofilstvo. Čez leto dni pa obišče 70 turških častnikov Francesko, da se informirajo o organizaciji francoske armade.

d V Pragi je umrla 15. t. m. gospa Ana Kotlafeva, soproga znanega češkega državnega poslanca in prijatelja Slovencev Václava Kotlafe. Bila je stara komaj 32 lat.

d Pesje znamke v obliki križa je izdala občina Bos. Višegrad. Čudne manire!

d Praški nadškof Skrbensky je 14. t. mes. praznoval 10 letnico nadškofovstva.

a 10 milijard 337.900.000 K znašajo že avstrijski državni dolgovi.

a Skladatelj Leonecavallo je s svojo novo opero „Maja“, ki se je 15. t. m. zvečer pod Mascagnijevim vodstvom v navzočnosti krajeve dvojice proizvajala v Constanzijevem gledališču v Rimu, doživel velik neuspeh. Občinstvo je med predstavo s hrupno demonstracijo zapuščalo gledališče.

a Nemški Schulverein bo tridesetletnico svojega obstanka, ki je letos, slavil v Gradcu in sicer o binkošti.

a Pierpont Morgan je podaril univerzi v Jale 400.000 dolarjev za ustanovitev asiološki profese in zbiralnice za babilonsko literaturo.

a „Diamantni jubilej“ t. j. šestdesetletnico obstanka slavi danes 18. t. m. orožništvo. Tega dne l. 1850 je cesar podpisal zakon o ustanovitvi orožništva. Organiziral ga je general Kompen pl. Fichtenstamm. V Avstriji je 13.524 orožnikov in 304 orožniških častnikov. Na leto se porabi za orožništvo 25 milijonov 889.568 K.

a Za dalmatinske železnice. V nedeljo, 16. t. m. se je vršil v Splitu velikanski manifestacijski shod za železniške zveze Dalmacije z Bosno in preko Hrvatske z ostalo monarhijo. Shoda so se udeležile vse politične stranke. Govorili so naprednjak dr. Smolaka, soc. dem. Gabrić, posl. dr. Tresić, splitski župan dr. Mihaljević, dr. Ziliotto in drugi. Shod je sprejel resolucijo, v kateri so od vlade z vso oostrostjo zahtevajo železniške zveze za Dalmacijo. Sklenilo se je osnovati dalmatinski železniški svet, ki bo imel nalogo, da z vsemi sredstvi pospešuje pred vsem zgradbo železniške zveze Dalmacije (Split) s Hrvatsko in Kranjsko.

Dopisi.

Žalska kmet. podružnica je imela svoj redni občni zbor dne 9. januarja v gostilni gosp. Hodnika v Žalcu. Udeležba je bila dovoljna, navzočih je bilo 72 kmetovalcev. Predsednik podružnice, drž. poslanec gosp. F. Roblek pozdravi navzoče ter jih opominja k složnemu postopanju v gospodarskih zadevah. S tajniškega poročila je posneti, da je podružnica štela v preteklem letu 128 udov. Od 1. januarja 1909 do konca leta je sprejela 61 dopisov, dočim je tajništvo odpisalo 116 pisem. Odbor je imel pet sej in je priredila podružnica 9 učnih predavanj in demonstracij. Kupila je za svoje ude 6 mrjascev po znižani ceni, posredovala nakup umetnega gnoja in raznega semena tudi po znižani ceni, brezplačno pa je dobila za svoje ude 3 škropilnice za vinograde. Na dopis kmet. podružnice žalske, da bi se izdajali lepaki za dobavo semena tudi v slovenskem jeziku, je poročala. Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem, da se bo v bodoče na to željo ozirala. Rešujoč sklep odbora se je od dne 19. septembra 1909 se je z ozirom na dejstvo, da se je v okrožju podružnice uradno konstatirala trtna uš in bodo v kratkem uničeni vsi vinogradi, naprosil dež. odbor, da isti ustanovi v podružniškem okrožju deželni uzorni vinograd z ameriško podlago. Z blagajničarjevega poročila

je razvidno, da je imela podružnica 357 K 93 h dohodkov in 289 K 10 h stroškov. Prebitek znaša 68 K 83 h. V odbor so bili enoglasno izvoljeni sledeči gospodje: Franc Roblek, drž. poslanec in veleposestnik v Žalcu kot načelnik, Vinko Steiner iz Gorice kot namestnik, Ernst Slanc, nadučitelj v Petrovčah kot tajnik in Leopold Tratnik iz Loznice kot blagajnik. Odborniki so gg.: Jožef Žigan, veleposestnik v Žalcu, Martin Ocvirk, posestnik v Mali Pirešici, Vincenc Kopriva, posestnik v Arjivasi, Jernej Razboršek, posestnik v Dobrišjivasi, Miha Jošt, posestnik v Gotovljah, Štefan Guzej, posestnik v Grižah, Jurij Gorišek, posestnik v Bezočniku, Franc Sedminek, posestnik v Podlogu, Franc Čilenšek, posestnik v Latkovi vasi, Janez Sokol, posestnik v Vrblju in Janez Dolar, posestnik v Veliki Pirešici. Podružnica je izvolila kot odposlanca k glavnemu zborovanju c. kr. kmetijske družbe v Gradcu, ki se vrši dne 16. in 17. marca t. l. naslednje gg. Franc Roblek, drž. poslanec, Ernst Slanc, nadučitelj v Petrovčah, Vinko Steiner, posestnik v Gorici in Jožef Guzej, posestnik v Grižah. Za glavno zborovanje v Gradcu so bili sprejeti sledeči predlogi: 1. Kmetijska podružnica v Žalcu predlaga, da se opusti sedanji način nakupa in oddaje plemenskih bikov, ker ne ustreza svojemu namenu, ter se naj vsote, namenjene v povzdigo živinoreje, izročijo okrajnim odborom, kateri naj sporazumno s kmetijskimi podružnicami dotičnega okraja priskrbijo nakup plemenskih bikov. 2. Za povzdigo sadje-reje naj osrednji odbor posreduje v ta namen, da se subvencionirajo šolske drevesnice. Na to je sledilo predavanje okrožnega živinozdravnika iz Braslovca, g. dr. Lampreta. Poučno predavanje g. živinozdravnika je bilo za živinorejce zelo zanimivo in želeli bi bilo, da bi se isti ravnali po njegovih nasvetih, da bi se sčasoma izboljšala živinoreja v Savinjski dolini. Ker hoče deželna vlada v pokritje primanjkljaja deželnega proračuna zvišati davek na pivo, pojasnil je g. predsednik to zadevo. Občni zbor kmet. podružnice v Žalcu je odločno protestiral proti vsakemu zvišanju davka na pivo, ker bi bile posledice tega davka za hmeljarje v Savinjski dolini naravnost uničujoče. Konečno poziva g. predsednik navzoče, naj se tudi znanprej pridno udeležujejo podružničnih zborovanj, kajti pritisk na kmeta davkoplačevalca postaja neznosen in se da odvrniti le potom združitve. Le skupnost vseh kmetovalcev zamore doseči ugodnosti. Ako to dosežejo drugi sloji, tedaj moramo taiste posnemati in se bojevati z enakim orožjem, da se obranimo škode in gmotno napredujemo. Zato je vsaka kmetijska podružnica kamen k mogočni stavbi v obrambo naših kmetijskih koristi. Žalibog, ogromna večina kmetovalcev ne čita nobenega kmetijskega lista, ne obišče nobene kmetijskega zborovanja. Vsi ti niso deležni nasvetov in pouka, katerega nudijo kmetu zborovanja kmetijskih podružnic. Z željo, da bi tudi kmetovalcem zasijalo boljše solnce, zaključil g. predsednik občni zbor po triurnem zborovanju, zahvaljujoč se za veliko udeležbo in vstrajnost.

Štajerske novice.

z Neresulčne vesti klerikalnega časopisja o celjski Zadrugi Zvezi. „Straža“ je priobčila v štev. 1. od 3. t. m. iz trte izvito laž, zapisano s prozornim namenom, zaleteti se zopet enkrat v Zadrugo Zvezo v Celju. Dopisnik pa se je tokrat skril globoko doli v Istro ter naslovil dopis iz Podgrada, v katerem pravi, da celjska Zadruga Zveza ni hotela in ni mogla dati tamošnjemu denarnemu zavodu, njenemu članu, kredita. Pa krivo-

na to silno odkašljavati: milo ji je prišlo v usta.

»Žal mi je fanta«, je rekel Grigorij žalostno.

»Bil je pravzaprav predrzen deček!« je menila Matrona.

»Sedaj je mrtev, pusti ga počivati! Tebe ne briga, kakšen je bil... Resnično, v srce me boli, da je moral umreti... Harmonika... hm! — pripraven dečko... Večkrat sem razmišljal, če bi ga vzel k sebi, za učenca takorekoč... Bil je sirota... naposled bi se naju bil privadil, bil bi nama kakor sin. Midva pač nimava otrok... Ne!... Tako zdrava žena si, in ne dobiš otrok... Enega si rodila, potem je bilo konec... Ah ti!... Ko bi imela takole par kričajeve... potem, mislim, da bi nama ne bilo tako dolgočasno... Tako pa človek ne ve, čemu živi in dela... Samo da si zasluži kruha, in nič več. In je človek tudi samo zato, da more delati... In tako se vse suče, brez uma in razuma... Ko bi imela otroke... to bi bila druga stvar... Hm... da...«

Vse to je govoril s povešeno glavo, s temnim, nezadovoljnim glasom. Matrona je stala pred njim, ga poslušala in vedno bolj bledela.

»Jaz sem zdrav, ti si zdrava«, je nadaljeval Grigorij, »in otrok nimava nobenih! Kako neki to pride? Kaj je vzrok temu? Hm, da... Takole človek premišljuje... in se napije od same žalosti...«

»Lažeš!« je rekla Matrona glasno in trdno. »Stvar je drugačna! Ne drzni se mi, kaj takega ziniti!... Razumeš? Nikar se mi ne drzni! Če piješ, potem storiš to iz hudobije, ker se ne moreš premagovati; da pa nimam otrok, ni s tem nič v zvezi! Le ne lagati, Griška!«

Grigorij je bil popolnoma presenečen, ko je pričela tako govoriti. Naslonil se je na stolovo naslonjalo, pogledal Matrono in jo komaj spoznal.

Nikdar je še ni videl tako razburjene, nikdar ga še ni zrla s tako neusmiljeno karajočimi pogledi, nikdar še ni govorila tako odločno.

»No, no!« je rekel izzivajoč, držeč se sedeža.

»Le govori naprej, le vedno dalje!«

»Gotovo hočem govoriti!« je nadaljevala Matrona. »Niti besedice bi ne zinila, a tvojih očitanih ne morem več tako sprejeti! Ne rodim ti otrok, praviš — to je pravilno! In rodila ti jih tudi nikdar več ne bom! Ne morem več... Ne, nobenega otroka ne dobim več!«

Donelo je kakor zdihovalje iz teh besed, ki ki jih je tako glasno govorila.

»Ne tuli vendar!« je rekel Grigorij s karajočim glasom.

»Ali tudi več — he — zakaj nimam otrok? Le spomni se, Griška, kako si me mučil, kolikokrat si me suval v ledja! Le seštej enkrat vse udarce! Pretepal in mučil si me do krvi! Ali veš, kakšna sem bila često, če si me tako mučil? Popolnoma krvava sem bila včasih — in zato, ljubi moj mož, ne dobim nobenih otrok več! Kako mi moreš sedaj kaj očitati radi tega, he? Sram bi te moralo biti, če bi mi pogledal še enkrat v oči!... Ubijalec ti! Da, ubijalec si, sam si ubil svoje otroke!... In sedaj hočeš zvaliti krivdo na mene... Vse sem prenašala, vse sem ti odpustila — teh besed pa ti nikdar ne odpustim, Griška! V svoji smrtni uri bom še mislila na nje! Ali misliš, da si nisem sama želela otrok — kakor vse druge žene? Ali misliš, da jih nisem hotela imeti? Haha! Kolikokrat sem v nočeh brez spanja prosila Boga, da bi mi vendar ohranil otroka v telesu... pred teboj, ti morilec! Če vidim tujega otroka, tedaj bi zavpila od grenkobe in zavisti, da mi je odvzeta ta sreča. Ko bi le... Ah, kraljica, nebeška!... Kolikokrat sem ubogega

Senko skrivaj pobožala... Kaj sem? O Bog... žena brez otrok...«

Bila je popolnoma iz sebe. Besede so kar vrele z njenih ustnic, brez ysake zveze. Rdeče lise so pokrivalje njen obraz, tresla se je po vsem telesu in s prsti se je krčevito tiščala za vrat, da bi zadržala plač, ki jo je hotel posiliti.

Grigorij je sedel bled in prepadel na svojem stolu, ki ga je še vedno krčevito držal, in zrl je nemo, s široko odprtimi očmi v to popolnoma tujo mu žensko. Bal se je je... bal, da ga naenkrat ne prime za vrat in ga zadavi... Kakor temna pretnja, je bliskalo iz njenih žarečih, sovražnih oči. Daleč, daleč ga je prekašala, to je čutil natančno in postal je bojazljiv. Ni se mogel dvigniti s svojega mesta in iti k njej ter jo udariti, kar bi bil gotovo storil, ko bi mu ne bilo postalo jasno, da se je izpremenila, da je zadobila od bogve kje neko tajno, silno moč.

»Globoko v dušo si me razžalil... Griška! Velik je tvoj greh, velika tvoja pregreha nad mano! Prenesla sem vse in molčala... zato, ker sem te ljubila... a tega očitka nočem sprejeti!... Moja moč je izčrpana... Ti moj, od Boga mi odmenjeni, — bdi radi svojih besed trikrat prokl...«

»Molči!« je zavpil Griška in ji pokazal zobe. »He! Kakšen škandal je pa to? Ali sta pozabila, kje sta? Prepira se ta sodraga!«

Griški se je zmračilo pred očmi. Niti videl ni, kdo stoji med vratmi in vpije z globokim basom nanj, ampak sunil je s silnimi kletvami vstopivšega vstran ter dirjal na prosto. Matrona je stala nekaj časa sredi sobe, zmedena in preplašena, nato pa je šla s stegnjenimi rokami proti svojemur ležišču ter se glasno ipkaje vrgla nanj.

(Še pride.)

gledno fante se je zopet zmotilo, četudi se je z istim prozornim namenom prav enako zlagalo tudi v baje najbolj resnicoljubnem listu „Miru“ št. 2. od 8. t. m. V bratskem objemu sta začela torej v Novem letu kar oba katoliška lista lagati o celjski Zadrugi Zvezi gotovo z namenom, da precej s početka povesta, kako pojde celo leto naprej. Poroča se nam, da je preskrbljeno za to, da bodeta „Straža“ in „Mir“ priobčila popravke ter preklicala svoje grde laži. Starešinstvo posojilnice v Podgradu, katerega ime sta zlorabila „Straža“ in „Mir“, izjavlja namreč ogorčeno, da sta omenjeni notici prišli v „Stražo“ in „Mir“ brez njegove vednosti — in ker je tendenca istih prozorna, jih starešinstvo najenergičnejše obsoja. Isto starešinstvo prosi tudi obenem Zadrugo Zvezo v Celju, naj ji bodo popravki — zadoščenje in to vsled soglasnega sklepa seje. — S takim orožjem se bori naše duhovništvo in njegovi plačani podrepani za povzdigo slovenskega narodnega gospodarstva.

z Kako je s podporami za sušo? Klerikalni listi trdijo, da spodnještajski okrajni glavarji niso zahtevali podpor po suši, ker baje tu ni bila splošna in tudi ni napravila mnogo škode. Zgodilo bi se vsled tega seveda, da bi namestnija večina zneskov obrnila v prid Zg. Štajerski, odkoder pa še celo seno — izvažajo, ker ga imajo preveč! Opozarjamo tožadveno na zanimivo debato, ki se je izvršila v deželnem zboru med posl. Grösswangom in Prischingom in o kateri smo poročali. Treba bode tedaj, da se vsi župani še enkrat nemudoma obrnejo na okr. glavarstva za podpore. Mi jih na Sp. Štajerskem v istini rabimo, na Zg. Štajerskem pa se porablja za strankarske namene.

z Sprememba deželnega šolskega sveta. „Straža“ poroča, da se je pred kratkim razpravljalo v deželnozborskem šolskem odseku o znanem Wastianovem predlogu glede razširjenja deželnega šolskega sveta. Predlog je slučajno propadel, ker je bilo premalo nemških članov navzočih in je postal odsek z odstranitvijo dveh slov. članov nesklepčen. Mariborski slov. list pravi nadalje, da je šolsko vprašanje za Slovence na Sp. Štajerskem vitalno in poziva slovensko inteligenco, „da se vzdrami“. Mi konstatiramo samo to, da se je ta inteligenca v tem oziru pač že zdavnej zdramila in da je bila baš ona, katera se je doslej vedno ukvarjala s šolskim vprašanjem. Kaj drugega smo videli pri stranki, ki jo zastopa „Straža“. . . Pa nočemo danes vzbujati bridkih reminiscenc: treba bode tukaj skupnega dela, treba neke najvišje narodne instance, narodnega sveta, ki bode vodil in urejeval naš narodni boj v tem in še v marsikaterem drugem oziru. Ta narodni svet že obstoji; treba ga samo izpopolniti in potem lahko deluje naprej.

z „Oslovski prepir“ imenuje mariborska „Straža“ akcijo savinskih hmeljarjev, da bi se ne zvišala deželna doklada na pivo in s tem ne padle cene hmelju. Seveda, gg. duhovniškim poslancom je neprijetno, da so jih hmeljarji spomnili na njihove dolžnosti — in zato je to „oslovski prepir“. Slišali in čitali smo v mariborskih listih že marsikaj — a da bi se upali tako javno zasmehovati in poniževati hmeljarje in prebivalstvo dveh okrajev, se še doslej ni zgodilo. Savinčani, ali boste to še dolgo trpeli?

z Ustrelil se je v nedeljo, t. j. 16. t. m. okoli devete ure zvečer v tukajšnji vojašnici pešpolka št. 87. poddesetnik Fr. Drevenshek. Našli so ga ustreljenega v straniščen zraven okna. Puško je imel nabasano z ostrim patronom ter si jo je tako pripravil, da je s privezanim naramnikom na petelina s pomočjo noge si zagnal kroglo naravnost skozi srce, vsled česar je bil seveda takoj mrtev. Takoj, ko je bil najden, spravilo se ga je v vojaško mrtvašnico in bode danes popoldne ob 3. uri pokopan. Vzrok samomora še ni znan, vendar je soditi, da si je vzel življenje zaradi neprimerne življenja; komaj pred enim tednom prišel še je namreč z garnizijskega zapora v Mariboru. Ustreljenec je doma nekje v radgonski okolici.

z Vsem trgovcem zadrugnega okoliša okraja Celje okolica. Zadrugo predstojništvo opozarja vse trgovce na § 23 zadrugnih pravil, po katerem ima zadrugo predstojništvo pravice, prisojati denarne globe do 20 kron ndom, kateri ne prijavijo tekom osmih dni zadrugnemu predstojništvu 1. zakupovanje ali odložitve obrta, 2. sprejem in odpust vajencev in pomočnikov. Ker ne izpolnjuje večina udov teh postavnih dolžnosti, primorano

je zadrugo predstojništvo posluževati se nepriaznesno omenjene pravice.

z Za Ciril-Metodovo družbo je nabrala gđ. Marica Gačnikova v Skalni kleti 7 K.

z Zaprli so v Celju nekega goljufa, kateri se je izdal v Rasteigerjevi gostilni v Slovenski Bistrici za oskrbnika Rinskih toplic in je tam ukradel več zlatnine in denarja. — V Majdičevem paromlinu je posnel stroj nekemu delavcu kožo s prsta. Kake večje nesreče, o kateri se je govorilo po mestu, ni bilo.

z Zvezo slovenskih deklet na Štajerskem hočejo ustanoviti klerikalni kaplani. Za politične in bernjarske svrhe seveda.

z Odlikovanje. Graški vseučilišni profesor dr. Hanausek je bil imenovan za dvornega svetnika, umirovljeni profesor dr. Tewes pa je dobil plemstvo.

z Zgorelo je v nedeljo zvečer v Hočah pri Mariboru gospodarsko poslopje pos. Rečnika z vsemi pridelki, gospodarskim orodjem in perutnino. Požarni bramborci so ogenj srečno omejili, da ni posegel tudi na druga poslopja v bližini.

z V Št. Ilju je izvoljen za načelnika krajnega šolskega sveta slov. župan Thaler, za podnačelnika pa župan v Ciršaku, gosp. Hauc, tudi Slovenec.

z Dobro je zadel naš dopis o mariborskem škofu, kateri očita temu gospodu, da pošilja na leto 6.400 kron nemškemu vseučiliškemu društvu. „Straža“ je že vsa divja in že išče nekega dozdevnega „feldpatra Nar. str.“, da bi se maščeval škof nad njim. List ne ve za škofov čin nobenega drugega zagovora ko grožnje z maščevanjem dopisniku, ki ga niti ne pozna. Lepo — narodnjaštvo in še lepše krščanstvo!

z Umrl je včeraj popoldne v Mariboru veleindustrijalec in veleposestnik g. Karl Scherbaum, star 66 let. Imel je v svoji lasti več graščin, pekarijo v Zg. Andricu pri Gradcu, v Trstu in dva paromlina, jednega v Mariboru, drugega pa v Bistrici nad Mariborom.

a Zagonetna smrt. 24-letno služkinjo Roza Novak v Gradcu, doma iz Št. Lovrenca pri Ptuj, so našli predvčeraj v hiši, kjer je služila, v nekem stranskem balkonu popolnoma oblečeno — mrtvo. Zdravnik ni mogel konstatirati pravega vzroka smrti. Dekle je trpelo na epileptičnih popadih.

Druge slovenske dežele.

d Deželni zbor kranjski ta teden nima nobene plenarne seje. Le odseki bodo zborovali. Finančni odsek je sklenil, da se gledališču dolg 20.000 K odpiše, če se gledališče odpove pravici do objubljenega oz. že dovoljene, a ne izplačane podpore skupno 25.000 K. Odslej dežela gledališča ne bo podpirala, a najemnina lož mu ostane.

d Za učitelje 45.000 K, za „Gospodarsko zvezo“ 40.000 K! S tihim ponosom poročajo klerikalci, da je finančni odsek sklenil za učitelje 45.000 K, češ, več se dati ne more, ker je dežela revna. In še teh 45.000 K so tako sklenili, da bo večino razdeljeval deželni odbor. Torej je dovoljen ta denar za **nakupovanje** učiteljev. Istočasno pa ta revna dežela dovoli 60.000 K za klerikalne gospodarske zavode, med njimi za „Gospodarsko zvezo“ 40.000 K.

d Nemškemu gledališču v Ljubljani so že položili temeljne zgradbe. Stalo bode v Gradišču. Kakor znano, gradi Nemcem gledališče kranjska hranilnica, največji podpornik pa je sedanji avstrijski cesar.

d Stavbarska razstava se vrši od 15. jul. do 15. sept. v koroški obrtni dvorani v Celovcu. Razstave se udeležijo vse obrti, ki so v zvezi z stavbarstvom.

Pri c. kr. ravnateljstvu državnih železnic v Beljaku so menda znoreli. Sedaj so izdali legitimacijske listke za uslužbence c. kr. avstrijskih drž. železnic v nemškem in — madžarskem jeziku. Slovenskih — bog ne daj!

d Občinska volilna reforma na Koroškem. Včeraj je bil deželnemu zboru koroškemu predložen novi načrt zakona o obč. redu in obč. vol. redu za Koroško, ki ga je sklenil v to izvoljeni odsek. Mi smo o načrtu kratko že poročali in konstatiramo danes samo spremembe, ki so se pozneje še izvršile. Davek plačujočim ženskam se načeloma pripozna volilna pravica. Osebe, ki ne stanujejo v občini, morajo osebno voliti; voliti z pooblastilom sme samo tisti, ki je sam volilec. Uradniki in služabniki občine so od pasivne volilne pravice izključeni. Ljudskošolski učitelji volijo v II. vol. razredu.

d O postojnski jami je 15. t. m. na Dunaju predaval znani raziskovalec podzemeljskih jam g. Andrej Perko. Občinstvo je predavanju, pojasnjevanem z okoli 100 skioptičnimi slikami, sledilo z velikim zanimanjem. Gotovo to mnogo pripomore k tujskemu prometu v postojnski jami.

d Prestolonaslednik Franc Ferdinand pride 10. febr. v Pulj in se nastani na brionskih otokih.

d Poštar Julij Mazelle v Gradcu je, kakor poroča „Slovenec“, zaradi njegove afere z brzojavko vsled sklepa disciplinarne komisije odstavljen od službe. Ministerstvo je rekurz odbilo.

d „O značajnosti in resnicoljubju“ je v nedeljo v izobraževalnem društvu na Jezici govoril urednik „Slovenca“ Fr. Terseglav. Brez komentarja!

d V 6. činovni razred je povišan ravnatelj ljubljanskega učiteljskega Ant. Černivec.

d Nerazdeljen dopoldanski pouk uvedejo na dekliški štirirazrednici v Kamniku.

d Strašen čin blaznega. Mimo blaznice v Celovcu ob strani, kjer je dvorišče, sta v nedeljo popoldne šla dva mala brata. V dvorišču je bil baš neki norec. Vabil je dečka k sebi, češ, da jima da drsalice. Starejši trinajstletni je res splezal čez ograjo. Blazni ga je peljal v neko klet, ga slekel, mu zvezal nogi in ga obesil z glavo navzdol. Čez nekaj časa ga je odvezal ter ga vtaknil v isti kleti v neko dimniško luknjo ter luknjo zadela s krompirjem in drugimi rečmi. Mlajši bratec je hitel, ko starejšega ni bilo od nikoder, domov in povedal, kje je brat ostal. Oče je takoj alarmiral policijo, ki je šla preiskovat, a zaradi teme ni mogla ničesar zaslediti. Raziskovanje se je drugi dan nadaljevalo. Ko so prišli v dotično klet, so slišali iz dimnikove luknje javkanje in našli tam dečka. Da ni v luknjo prihajala od druge strani toplota, bi bil dečko gotovo čez noč zmrznil. Da je njegovo zdravje občutno oškodovano, je jasno. Lepe razmere morajo vladati v celovski blaznici in vzorno mora biti nadzorstvo nad blaznimi.

Na nedeljskem javnem shodu v Trstu, sklicanem od pol. društva »Edinost«, je govoril dr. Rybar o političnem položaju, o dogodkih v dunajskem parlamentu in o svojem delovanju kot poslanec. Državni zbor radi narodnostnih bojov še vedno ne pride do dela. Slovani zaradi razcepjenosti med plemeni in med strankami v plemenih samih ne morejo priti do vodilne vloge. Govoril je tudi o domači tržaški slovenski politiki ter o napadih na njo od strani »lastnih rojakov«. Tu je gotovo apostrofiral nas. Mi pravimo le: če obsodimo enkrat ali drugokrat dejstvo, da se glasilo tržaških Slovencev skuša prilizovati klerikalcem z včasi že ostudnimi frazami o slogi, s tem še ne obsodimo tržaške slov. politike, ampak smo se nasprotno že o marsikateri priliki pohvalno izrekli o uspehih tržaških Slovencev. Zdi se nam pa, — in to svoje mnenje smemo vendar odkrito povedati — da tržaške politike v njih uspešnem delu mnogokrat ovirajo preveliki obziri do klerikalcev. Kaj je klerikalizem na Tržaškem, to menda gospodje narodni voditelji v Trstu prav dobro vidijo iz pisave »Zarje«, ki je narodno skrajno indiferentna in v zadevi Naglovih odredb slovenskim pravici naravnost sovražna. Da ljudi te vrste ne morejo niti z največjo popustljivostjo pridobiti za-se, o tem si bodo menda tudi narodni voditelji v Trstu na jasnem. — V nadaljnjem svojem govoru se je izjavil dr. Rybar tudi proti temu, da si n. pr. Hrvati v Trstu, ali Slovenci na Reki snujejo svoja društva. Naj bi se prilagodili tam številnejšemu slovanskemu plemenu. (O pravilnosti tega stališča bi se tudi dalo debatirati!) — Dr. Wilfan je poročal o delovanju tržaškega dež. zbora.

Društvene vesti.

a Odborova seja „Bralnega društva“ v Gabereru pri Celju se vrši v sredo, dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v „Sok. domu“ pri Celju.

Iz Žalca. Zanimanje za veliko veselico žalskega Sokola na Svečnico je od dne do dne večje. Ne le domačini, ampak tudi tujci sledijo z največjo pozornostjo teku vseh predpriprav. Plesne vaje se vršijo točno in ob veliki udeležbi. Kakor se danes lahko sodi, bo ples, kakor cela prireditve, nad vse zanimiva. Ob tej priliki opozarjamo slavno občinstvo, ki se namerava udeležiti te velike in imponantne slavnosti, da je obleka za dame kakor tudi za gospode le promenadna. Bratje Sokoli naj pridejo v krojih. Ker se prične ta prireditve z vojaškim koncertom, nudila se bode s tem tudi neplesalec izredna zabava in umetniški užitek. Osemnajst mož broječa vojaška godba iz Karlovca svirala bo pri koncertu v prvi vrsti le slovanske komade, ki so se s posebno pozornostjo izbrali. Ker pričnemo že prihodnji teden z razpošiljanjem vabil, prosimo še enkrat one, ki rabijo kakih informacij, da se blagovolijo obrniti na sokolsko društvo v Žalcu, cenjene dame pa opozarjamo, da se pri plesu ne delijo kotiljoni. Povdarjamo še ponovno, da zunanji dobijo lahko v Žalcu prenočišča, kakor tudi vozove. Cela prireditve bo velikega obsega, vsled česar se splošno pričakuje izrednega užitka. Oživel se bo zopet Virantov hotel in v krasno dekoriranih dvoranah čuli se bodo mili zvoki blagodneče godbe, ob kojih zvokih bo zažlula mladina in starcem kri v žilah ter se bodo zibali v lahkih skokih po gladkem parketu. Kdor hoče zares izreden užitek in zabavo, pride naj na Svečnico v Žalec.

a Telovadno društvo „Ptujski Sokol“ ima dne 23. t. m. v čitalniških prostorih v Ptuj ob 3. uri popoldne svoj občni zbor. Dnevni red: 1. Poročilo odborovo. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. poročilo načelnika. 5. Volitev. 6. Slučajnosti. Gosti dobrodošli. Odbor.

a Ljudska knjižnica v Šoštanju ima v soboto, dne 29. t. m. ob pol 8. uri svečer v hotelu „Avstrija“ izvanredni občni zbor z naslednjim vsporedom: 1. Letno poročilo tajnika in blagajnika. 2. Razgovor in sklepanje o novem poslovniku. 3. Volitev 1 odbornika. 4. Raznoterosti. Po občnem zboru bo prosta zabava s petjem in drugimi razvedrili. Člani, kakor sploh prijatelji ljudske knjižnice, se vljudo vabijo na mnogobrojno udeležbo.

v „Sava“, društvo svobodomiselnih slovenskih akademikov na Dunaju, priredi svoj IV. redni občni zbor dne 21. prosinca t. l. v prostorih restavr. Krautstoffel I. Universitätsstrasse. Spored običajni. Začetek ob 8. uri zvečer. Svobodomiselni slovanski gostje dobrodošli!

Po svetu.

v Zrakoplovstvo. Ruska vojaška uprava namerava dati zgraditi velik zrakoplov, ki bi glede velikosti vse dozdajne prekašal. Koncem tega leta namerava Rusija imeti zračno brodovje iz 7 aeroplanov, 3 biplanov in cele vrste manjših zrakoplovnih tipov. — Gustav Lilienthal je predaval v petek v aeronautičnem klubu v Berlinu in je javil, da je iznašel nov aparat za letanje, ki ga brez vsakega motorja giblje človek z rokami in nogami. Torej bomo vendarle letali kot ptice po zraku? — Major Parseval je v avtomobilističnem klubu v Monakovem izjavil, da bo on kmalu začel s svojim balonom osebni promet. Tudi zrakoplov „Zeppelin V.“ začne v početku junija z osebnim prometom. Peljal bo lahko s seboj 39 oseb.

v Burna scena v sodni dvorani. V neki sodni dvorani na Dunaju sta 14. tm. bila obsojena Karl Deak in neki njegov tovariš zaradi zločina v ječo več mesecev. Ko se je razglasila obsodba, je bežal Deak proti oknu in kričel „Jaz sem nedolžen“, hotel skočiti skoz okno na cesto. Komaj so ga sluge zadržali.

v Četovanje v Macedoniji se zopet pričenja? Iz Bolgarije prihajajo glasovi, da bolgarska organizacija v Macedoniji ni prav nič zadovoljna z današnjim režimom v Turčiji in da se že pripravlja, da prične spomladi četniško akcijo proti turškim oblastim. Poroča se, da se je vojvoda Černopejev, pristaš Sandanskega, že dvignil in pobegnil z jedno četo v planine. Pravi se, da je to znamenje, da se dvignejo tudi druge čete, kakor hitro bodo pripravljene.

v Predor pod Dardanejami. „New York Herald“ javlja iz Carigrada, da sta angleška inženirja Cook in Marson dobila koncesijo za gradnjo podmorskega predora med evropskim in azijskim delom Carigrada.

v Rooseveltova razkritja v Afriki. Iz Londona javljajo: Službeni komunike zavoda Smithsonian v Washingtonu javlja, da je bivši predsednik Združenih držav Roosevelt v vzhodni Afriki odkril novo vrsto živali baje neko vrsto šakalov, izven tega pa celo vrsto nepoznatih eksemplarjev iz živalskega i rastlinskega sveta v okolici Ugambe. Novi eksemplarji se razstavijo v kratkem v narodnem muzeju v Washingtonu.

d Branični zid za otok Helgoland. Otok Helgoland se na celi južni strani vedno bolj odkršuje v morje in je v nevarnosti obstoj otoka. Zato je drž. uprava sklenila, napraviti na celi južni strani velik branični zid. Stroški so proračunjeni na 1,636.000 mark.

d V Argentini se je priselilo v l. 1909. glasom uradnih podatkov vsega skupaj 231.000 oseb (29.000 rodbin).

a General Andree, bivši francoski minister, je pri volitvah v francoski senat propadel proti radikalnemu Messnerju.

d Proces proti Borowski. V soboto se je razprava nadaljevala. Borowska je prišla v dvorano bolj mrtva kot živa. Ko so jo zdravniki nekoliko okrepili, je pripovedala o smrti Levickega. Ona je že dalje časa spoznavala, da jo vodi za nos. Zahtevala je, da ji vrne pisma. Končno sta se dogovorila, da si v njegovem stanovanju vrneta drug drugemu pisma. Ko je prišla k njemu, je izgledal tragično. Vprašal jo je, če hoče z njim umreti. Rekla je: nekaj da, danes ne več. — V tem je slišala pok in Levicki se je zrušil. Mislila je prvotno, da jo je hotel samo ostrašiti. Ali ko je videla da je resnica, je telefonirala na razne strani po pomoč. Ko je to pripovedala, je vladala globoka tišina v dvorani. Pripovedovanje jo je tako izmučilo, da se je morala okrepčati z vinom. S tem je njeno zaslišanje pri kraju. Nadaljuje se razprava danes.

d Novo mohamedansko leto 1327 se je pričelo minoli četrtek.

a Največji vinograd na svetu je portugalski Poceirao. Meri 4000 ha (2 ure hoda po dolgem 1 uro počez). Vinograd obdeluje 600 rodbin.

a Odlikovani Sven Hedin. Angleški kralj je po poslaniku v Stockholmu podelil znamenitemu raziskovalcu Tibeta in Himalaje dr. Sven Hedinu komanderski znak reda of Indian Empire.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Štajerski deželni zbor.

v Gradec, 18. jan. Danes je bil prvi na vrsti predlog dr. Kukovca glede izpopolnjenja dež. kmetijske šole v Št. Jurju ob J. ž. Z ozirom na razpoloženje zbornice je dr. Kukovec svoj predlog umaknil, je pa nujno priporočal dež. odboru, naj spopolni zavod, da ga ne spravi takoj spočetka v slabo ime. Šola je tako nepopolno urejena, da jo hočejo mnogi učenci že zapustiti. Pričakovati je predvsem, da bode deželni odbor upeljal z ozirom na vinogradniški značaj Spodnje Štajerske na zavodu vinarstvo. — Za tem je utemeljeval dr. Kukovec svoj predlog glede delitve deželnega šolskega sveta. Pri tem je vehementno napadel sedanjí deželni šolski svet zaradi zasedanja učiteljskih mest na Sp. Štajerskem. Pri nas ni več merodajna kvalifikacija, ne starost, ne zasluge: v okrajih z nemškimi okr. šolskim svetom ima prvo in odločilno besedo nemški narodni svet, — v okrajih s slovenskim okrajnim šolskim svetom pa se nastavlja uradnim potem nemškutarji. Dr. Kukovec je ob tej priliki tudi osvetlil znani odlok dež. šolsk. sveta, da se naj nastavlja na naših šolah samo absolventinje nemških ženskih učiteljskih na Sp. Štajerskem. Predlagal je konečno, naj se deželni šolski svet razdeli po češkem vzoru. Predlog, za katerega so glasovali le Slovenci in socialisti, je bil seveda odklonjen.

Češki dijaki v Parizu.

v Praga, 18. jan. Danes se je podalo tročlansko odposlansvo češkega visokošolskega dijaštva v Pariz, kjer se na povabilo francoskih akademikov udeleži slovesne otvoritve akademičnega doma Češki deželni zbor.

v Praga, 18. jan. Danes dopoldne je konferiral namestnik grof Coudenhove z vodilnimi češkimi politiki in jim je naznanil, da hoče vlada na vsak način sklicati deželni zbor koncem tega meseca ali začetkom februarja, najsi se že doseže med Čehi in Nemci sporazum ali ne.

v Praga, 18. jan. Češki listi poročajo z Dunaja, da se bodo začela pogajanja za delazmožnost češkega deželnega zbora še ta teden v Pragi. Na čelu cele akcije stojijo princ Lobkovic, Coudenhove in zastopnika veleposestva grofa Nostic in Clam-Martinić. Zadnja dva se mudita sedaj na Dunaju in se pridno dogovarjata z vlado. Sodi se splošno, da so dispozicije za delazmožnost češk. dež. zbora ugodne in da je ista že zasigurana.

Cook.

a Frankobrod, 18. jan. „Frankf. Zeitung“ javlja, da se mudi Cook v nekem zdravilišču blizu Frankobroda, in sicer incognito. Baje se mu je zdravje zelo poslabšalo.

Proces Borovske.

a Krakov, 18. jan. Danes se ni mogla vršiti obravnava, ker se je Borovska onesvestila, ko so jo pripeljali v sodno dvorano. Zdravniki so izjavili, da ni zmožna za nadaljno obravnavo, zato se ista nadaljuje jutri.

Književnost in umetnost.

a Vabilo na naročbo „Domačega Ognjišča“ Slovenske sta. iše in vzgojevalce slovenske mladine opozarjamo na izborni mesečnik „Domače

Ognjišče“, ki izhaja v učiteljski tiskarni v Ljubljani vsako zadnjo soboto v mesecu ter velja vse leto samo 2 kroni 50 vinarjev. „Domače Ognjišče“ prinaša jako zanimive, koristne, aktualne članke o vzgoji otrok, njihovih hiban in čednostih, zlasti pa o zmotah in napakah starišev in vzgojiteljev; končno prinaša dopise o delovanju učiteljstva in odgojevalcev, povesti in zanimive drobtine iz vsega sveta. Malo imamo toli potrebnih in koristnih slovenskih časopisov, kakor je „Domače Ognjišče“. Kdor ljubi mladino, kdor ve da leži v srcih in dušah slovenskih otrok bodočnost našega naroda, tisti bo rad naročil in čital „Domače Ognjišče“, ki je polno plemenitih idej in koristenosnih nasvetov. Naj bi se razširil ta lepi, blagi list v vse slovenske hiše! Naj bi ga čitali in ubogali stariši, potem nam napoči lepša bodočnost. Naročnino samo 2 kroni 50 vinarjev na leto, prejema upravništvo „Domačega Ognjišča“ v Učiteljski tiskarni v Ljubljani, rokopisi naj se pa pošiljajo uredništvu „Domačega Ognjišča“ v Ljubljani. Delujmo z združenimi močmi tudi v novem letu za blaginjo in srečo prelube slovenske mladine!

Tržne cene.

17. januarja.

Dunaj. Borza za poljedelske produkte. Opoldanska borza ni kazala nobenega veselja za kupčijo. Došlo je le do malega prometa, ki ni prinesel nobenih imena vrednih sprememb.

Budimpešta. Svinjad: ogrske stare, težke 152 do 153 v. mlade težke 156 do 160 vin., mlade, srednje 156 do 160 v, mlade, lahke 156—158 vin. Zaloga 22.184 komadov. Prignano 329 komadov, odgnano 261. Ostalo torej 22.252 komadov. Tendence mirna.

Budimpešta. Pšenica za april K 14'29 pšenica za maj K 14'05, pšenica za oktober K 11'96, rž za april 9'97, rž za oktober K 9'98, oves za april 7'67, oves za oktober K —, koruza za maj 6'75, ogrščica za avgust 13'75 Pšenice se zmerno ponuja in kupuje. Tendence mirna, promet 20'000 q. Efektivna pšenica se za silo vzdržala, koruza je trdna, ostalo nespremenjeno. Vreme mokro.

Sladkor. Trst. — Centrifugal Pilés prompt K 36½ do K 37¼, za jan.-marec K 36½ do K 37¾. Tendence: trdna.

Sladkor, Praga. Surovi sladkor prompt K 29'50, nova kampanja kron 22'50. — Tendence mirna. Vreme: lepo.

Budimpešta: mast svinjska K 174 — namizna slanina 149'—.

Dunaj: Sejm za govejo živino. Prignalo se je danes 3.180 glav, med njimi 916 komadov suhe živine. Notirale so za meterski stot žive vage: prima ogrski pitani voli K 80—86, gališki 82—86, nemški 92—102. Tendence medla.

Svarilo!

Naznanjam, da sem svojega nečaka g. Ernsta Pelle odpustila iz svoje trgovine in izjavljam, da imenovani ni upravičen za tvrdko prejemati denar ali denarno vrednost, tudi izjavljam, da ne prevzamem nikake odgovornosti za njegove obveznosti.

45 3-2 **Ferd. Pelle vdova.**

Ravnokar dogotovljena

nova hiša

z dvema stanovanjema in dvema podstrešnjima sobama ter z lepim, ograjenim vrtom v Zevodni pri Celju, se takoj proda.

Vinko Kukovec, stavbeni podjetnik, Lava pri Celju. 48 3-1

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena, izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :**Franckovem**: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

ul. Kopa V. 1122, 501 V.

Tovarniška znamka.